

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Ofiary Przestępstw](#) > [Prawa Ofiar – W Poszczególnych Państwach](#) > 4 - Odszkodowanie

4 - Odszkodowanie

W jaki sposób można dochodzić naprawienia szkody od sprawcy? (np. w czasie procesu, w drodze dochodzenia roszczenia cywilnego, w postępowaniu adhezyjnym)

Jako oskarżyciel indywidualny (*acusador particular*) ofiara może dochodzić odszkodowania w drodze powództwa adhezyjnego wytoczonego w tym samym postępowaniu karnym lub odroczyć dochodzenie tego roszczenia do chwili zakończenia postępowania karnego. Jeżeli postępowanie karne i cywilne toczą się odrębnie, rozpoznanie powództwa cywilnego zostanie odroczone do czasu zakończenia postępowania karnego.

Ofiara może również przystąpić do postępowania jedynie w charakterze powoda cywilnego, któremu nie przysługują żadne uprawnienia w postępowaniu. Jeżeli ofiara nie wytoczy powództwa adhezyjnego w celu dochodzenia odszkodowania, prokurator wytoczy powództwo cywilne w jej imieniu. Jeżeli sąd uniewinni oskarżonego lub nie zasądzi odszkodowania na rzecz ofiary, ofiara może zawsze wytoczyć powództwo odszkodowawcze przed sądem cywilnym.

Odpowiedzialność cywilna oskarżonego obejmuje obowiązek wydania rzeczy, obowiązek naprawienia szkody oraz wypłaty odszkodowania, w tym z tytułu szkód wyrządzonych partnerowi i dzieciom ofiary.

Istnieje również możliwość otrzymania kompensaty od państwa.

Urzędy ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw są organami udzielającymi pomocy ofiarom przestępstw w sytuacjach transgranicznych, jeżeli przestępstwo na szkodę ofiary popełniono w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż Hiszpania, a ofiara posiada miejsce zwykłego pobytu w Hiszpanii. W przypadku przestępstw o charakterze terrorystycznym w sytuacjach transgranicznych organem udzielającym wsparcia jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych za pośrednictwem Dyrekcji Generalnej ds. Wspierania Ofiar Terroryzmu.

Co do zasady, z wyjątkiem przestępstw o charakterze terrorystycznym, organ udzielający wsparcia będzie współpracował przy wszczynaniu i prowadzeniu postępowań w sprawie przyznania kompensaty przez państwo członkowskie Unii Europejskiej, w którym przestępstwo zostało popełnione, tak by ofiara wnioskująca o kompensatę, przebywając na terytorium Hiszpanii, mogła uzyskać kompensatę od państwa, na którego terytorium popełniono przestępstwo.

W tym celu Urzędy ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw udzielą ofierze – jako osobie wnioskującej o kompensatę –:

- informacji dotyczących możliwości ubiegania się o kompensatę lub naprawienie szkody, stosowanych procedur lub wymaganych formularzy, w tym sposobu ich wypełniania, oraz dokumentów potwierdzających, które mogą być wymagane;
- ogólnych wskazówek dotyczących sposobu wypełniania wniosków o dodatkowe informacje.

Ponadto Urzędy ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw – jako organ udzielający wsparcia – mają obowiązek:

- przekazania wniosku ofiary wraz z dokumentami potwierdzającymi, jak również wszelkich innych dokumentów, które w stosownych przypadkach mogą być wymagane w późniejszym terminie, organowi decyzyjnemu wyznaczonemu przez państwo, na którego terytorium przestępstwo zostało popełnione;
- współpracy z organem decyzyjnym w sytuacjach, w których organ ten postanowi – zgodnie z przepisami

krajowymi – przesłuchać wnioskodawcę lub dowolną inną osobę.

Organem decyzyjnym jest Dyrekcja Generalna ds. Kosztów Personelu oraz Emerytur i Rent Państwowych w Ministerstwie Gospodarki i Finansów, jeżeli wniosek dotyczący przewidzianej w przepisach kompensaty państwowej jest rozpatrywany przez organ udzielający wsparcia w państwie miejsca zwykłego pobytu wnioskodawcy.

Organ decyzyjny musi przekazać zarówno ofierze jako wnioskodawcy, jak i organowi udzielającemu wsparcia:

- potwierdzenie otrzymania wniosku o kompensatę państwową, informacje na temat organu wszczynającego postępowanie, terminu wydania decyzji oraz – w miarę możliwości – przewidywanego terminu jej wydania;
- decyzję kończącą postępowanie.

W przypadku przestępstw o charakterze terrorystycznym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Dyrekcja Generalna ds. Wspierania Ofiar Terroryzmu) będzie działało w charakterze organu udzielającego wsparcia w sprawach, w których przestępstwo popełniono w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż Hiszpania, a ofiara wnioskująca o kompensatę ma miejsce zwykłego pobytu w Hiszpanii, tak by ofiara, przebywając na terytorium Hiszpanii, w stosownych przypadkach mogła uzyskać odpowiednią kompensatę od państwa, na którego terytorium popełniono przestępstwo. Działania, które musi podjąć Dyrekcja Generalna ds. Wspierania Ofiar Terroryzmu jako organ udzielający wsparcia lub organ decyzyjny, są równoważne z działaniami podejmowanymi przez Dyrekcję Generalną ds. Kosztów Personelu oraz Emerytur i Rent Państwowych w Ministerstwie Gospodarki i Finansów.

Sąd zobowiązał sprawcę do wypłacenia mi odszkodowania/zadośćuczynienia. Jak mam skłonić sprawcę do wypłaty odszkodowania?

Państwo wypłaci całość lub część kwoty kompensaty, jeżeli sprawca został uznany za częściowo niewypłacalnego.

Państwo wstępuje w prawa ofiary przysługujące jej wobec strony ponoszącej odpowiedzialność cywilną za popełnione przestępstwo, do wysokości pełnej kwoty tymczasowej lub ostatecznej kompensaty przyznanej ofierze lub osobie uprawnionej.

Państwo może zgłosić roszczenie regresowe przeciwko stronie ponoszącej odpowiedzialność cywilną za popełnienie czynu zabronionego w celu uzyskania całkowitego lub częściowego zwrotu wypłaconej kwoty kompensaty.

W stosownych przypadkach odbędzie się to w drodze administracyjnego postępowania egzekucyjnego, które będzie wszczynane m.in. w następujących sytuacjach:

- jeżeli w prawomocnym orzeczeniu sądowym stwierdzone zostanie, że nie popełniono przestępstwa;
- jeżeli po wypłacie kwoty kompensaty zarówno ofiara, jak i osoby uprawnione otrzymają – na jakiegokolwiek podstawie – pełne lub częściowe odszkodowanie za poniesione szkody w terminie trzech lat od dnia przyznania kompensaty;
- jeżeli kompensatę otrzymano na podstawie fałszywych lub umyślnie niekompletnych informacji lub w jakikolwiek inny nieuczciwy sposób, jak również przez celowe pominięcie okoliczności, które doprowadziłyby do odrzucenia wniosku lub obniżenia kwoty wnioskowanej kompensaty;
- jeżeli kwota zasądzona w orzeczeniu sądowym jest niższa od kwoty tymczasowej kompensaty.

Państwo może zgłosić tego rodzaju roszczenie przez przystąpienie do toczącego się postępowania karnego lub cywilnego, bez uszczerbku dla możliwości wytoczenia powództwa cywilnego przez prokuratora.

Jeżeli sprawca nie wypłaci mi odszkodowania, czy mogę uzyskać zaliczkę od Skarbu Państwa? Na jakich warunkach?

Państwo wypłaci całość lub część kwoty kompensaty, jeżeli skazany za przestępstwo został uznany za częściowo niewypłacalnego.

Tymczasowa kompensata może zostać przyznana przed wydaniem prawomocnego orzeczenia sądowego kończącego postępowanie karne, jeżeli wykazane zostanie, że ofiara lub osoba uprawniona znajdują się w trudnej sytuacji finansowej.

O tymczasową kompensatę można się ubiegać w przypadku zgłoszenia zdarzenia właściwym organom lub

wówczas, gdy w związku z tym zdarzeniem prowadzone jest z urzędu postępowanie karne.

Czy mam prawo do odszkodowania od państwa?

Istnieje możliwość otrzymania kompensaty od państwa.

W Hiszpanii istnieje system kompensat na rzecz ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych w Hiszpanii, skutkujących śmiercią, ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu bądź poważnym rozstrojem zdrowia fizycznego lub psychicznego. Kompensata przyznawana jest również ofiarom przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, nawet jeżeli przestępstwa te popełniono bez użycia przemocy.

Co do zasady ofiara może uzyskać dostęp do przewidzianej w przepisach kompensaty, jeżeli w chwili popełnienia przestępstwa posiada obywatelstwo Hiszpanii lub dowolnego innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej bądź – jeżeli nie spełnia żadnej z powyższych przesłanek – posiada miejsce zwykłego pobytu w Hiszpanii lub obywatelstwo innego państwa, w którym prawo przewiduje możliwość przyznania podobnej kompensaty obywatelom Hiszpanii.

W przypadku śmierci ofiary wymienione powyżej przesłanki dotyczące obywatelstwa lub miejsca pobytu muszą być spełnione przez osoby uprawnione, a nie przez zmarłego.

W przypadku ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub poważnego rozstroju zdrowia fizycznego lub psychicznego osobami uprawnionymi będą ofiary bezpośrednie, tj. te, które poniosły obrażenia lub szkodę/krzywdę.

W przypadku śmierci ofiary pośredniej osobami uprawnionymi będą ofiary pośrednie, tj.:

- małżonek zmarłego, jeżeli małżonkowie nie pozostawali w separacji sądowej, lub osoba, z którą zmarły pozostawał we wspólnym pożyciu w związku podobnym do małżeństwa przez co najmniej dwa lata przed śmiercią, chyba że osoby te posiadały wspólne dzieci, w którym to przypadku wystarczy sam fakt wspólnego zamieszkiwania. Ofiarami pośrednimi są również dzieci wymienionych powyżej osób, nawet jeżeli nie są dziećmi zmarłego, jeżeli pozostawały na utrzymaniu zmarłego i wspólnie z nim zamieszkiwały.

Do osób uprawnionych w żadnym wypadku nie zalicza się osób skazanych za umyślne zabójstwo, w jakiegokolwiek formie, jeżeli zmarły był małżonkiem skazanego lub osobą, z którą skazany pozostawał we wspólnym pożyciu w związku podobnym do małżeństwa.

- dzieci zmarłego, które pozostawały na jego utrzymaniu i wspólnie z nim zamieszkiwały – przy założeniu, że na utrzymaniu pozostają dzieci będące osobami małoletnimi lub pełnoletnimi osobami niepełnosprawnymi;
- rodzice zmarłego, którzy pozostawali na jego utrzymaniu, o ile nie ma osób spełniających powyższe przesłanki;
- rodzice małoletniego, który zginął bezpośrednio wskutek przestępstwa, również są uznawani za ofiary pośrednie do celów kompensaty przewidzianej w prawie hiszpańskim.

Obrażenia, które uprawniają ofiary do kompensaty, obejmują naruszenie czynności narządu ciała bądź rozstrój zdrowia fizycznego lub psychicznego powodujące u ofiary niepełnosprawność czasową – trwającą nie dłużej niż sześć miesięcy – lub trwałą, w stopniu co najmniej 33 %.

Co do zasady przyznanie kompensaty jest uzależnione od wydania prawomocnego orzeczenia sądowego kończącego postępowanie karne. Biorąc pod uwagę terminy wydawania orzeczeń w sprawach karnych, prawo przewiduje możliwość przyznania tymczasowej kompensaty z uwagi na trudną sytuację finansową ofiary przestępstwa lub osób uprawnionych przed wydaniem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie karne. Ofiara może się ubiegać o tymczasową kompensatę w przypadku zgłoszenia zdarzenia właściwym organom lub w przypadku wszczęcia postępowania karnego przez właściwe organy – bez konieczności składania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Kwota kompensaty nie może w żadnym przypadku przekraczać kwoty odszkodowania zasądzonej w orzeczeniu.

W przypadku śmierci małoletniego lub osoby niepełnosprawnej bezpośrednio wskutek przestępstwa rodzice lub opiekunowie małoletniego będą uprawnieni wyłącznie do zwrotu kosztów pogrzebu, które faktycznie musieli ponieść – do wysokości określonej w przepisach.

W przypadku przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności skutkujących rozstrojem zdrowia psychicznego ofiary kwota kompensaty pokryje koszty terapii dowolnie wybranej przez ofiarę – do wysokości określonej w przepisach.

Co do zasady termin wnoszenia o kompensatę wynosi jeden rok od dnia popełnienia przestępstwa. Bieg tego terminu zostaje zawieszony z chwilą wszczęcia postępowania karnego i wznowiony z chwilą wydania prawomocnego orzeczenia sądowego i jego doręczenia ofierze.

Nie dopuszcza się możliwości wypłaty kompensaty w przypadku:

- zasądzenia odszkodowania przez sąd. Państwo wypłaci jednak całość lub część kwoty kompensaty, jeżeli sprawca został uznany za częściowo niewypłacalnego;
- wypłaty odszkodowania lub pomocy w ramach systemu ubezpieczenia prywatnego oraz zasiłku w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, który może przysługiwać z tytułu tymczasowej niepełnosprawności ofiary. Do otrzymania kompensaty są jednak uprawnieni ubezpieczeni w ramach systemu ubezpieczenia prywatnego, jeżeli kwota odszkodowania, która miałaby zostać wypłacona w ramach tego systemu, byłaby niższa kwota zasądzona w orzeczeniu;
- w żadnym razie nie dopuszcza się możliwości przyznania omawianej kompensaty w przypadku otrzymania odszkodowania dla ofiar ugrupowań zbrojnych i terrorystów.

Otrzymanie kompensaty pozostaje bez uszczerbku dla możliwości:

- otrzymania emerytury lub renty państwowej, do której ma prawo uprawniona osoba – w przypadku trwałej niepełnosprawności lub śmierci;
- otrzymania pomocy społecznej przewidzianej w art. 27 ustawy organicznej 1/2004 z dnia 28 grudnia 2004 r. o środkach kompleksowej ochrony przed przemocą ze względu na płeć (Ley Orgánica 1/2004 de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género).

W przypadku przyznania kompensaty z tytułu trwałej niepełnosprawności nie dopuszcza się możliwości przyznania kompensaty z tytułu czasowej niepełnosprawności.

Właściwość do rozpatrywania wniosków i wydawania decyzji w sprawie przewidzianej w prawie kompensaty państwowej przysługuje Dyrekcji Generalnej ds. Kosztów Personelu oraz Emerytur i Rent Państwowych w Ministerstwie Gospodarki i Finansów w przypadku ofiar wszystkich przestępstw, z wyjątkiem ofiar terroryzmu, w przypadku których właściwe jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Dyrekcja Generalna ds. Wspierania Ofiar Terroryzmu).

W przypadku ofiar terroryzmu istnieje szereg rodzajów kompensat państwowych mających na celu naprawienie szkód wyrządzonych tego rodzaju przestępstwami, pod warunkiem że występuje bezsporny związek między aktem terrorystycznym a poniesionymi szkodami.

Kompensata wypłacana jest z tytułu:

- uszczerbku na zdrowiu – zarówno fizycznego, jak i psychicznego – oraz na pokrycie kosztów leczenia, protez i operacji.

Koszty te zostaną zwrócone zainteresowanej osobie wyłącznie wówczas, gdy nie podlegają całkowitemu lub częściowemu zwrotowi w ramach publicznego bądź prywatnego systemu zabezpieczenia społecznego;

- szkód materialnych wyrządzonych w budynkach mieszkalnych osób fizycznych lub w przedsiębiorstwach handlowych oraz przemysłowych, a także siedzibach partii politycznych, związków zawodowych i organizacji społecznych;
- kosztów zakwaterowania zastępczego podczas wykonywania prac naprawczych w głównym lokalu mieszkalnym osoby fizycznej;
- szkód wyrządzonych w pojazdach prywatnych, jak również w pojazdach wykorzystywanych do transportu naziemnego osób lub towarów, z wyjątkiem pojazdów publicznych.

Kompensata z tytułu wyżej wymienionych szkód, z wyjątkiem uszczerbku na zdrowiu, będzie miała charakter uzupełniający wobec odszkodowań wypłacanych z tego samego tytułu przez wszelkie inne podmioty publiczne lub wynikających z umów ubezpieczenia. W tych przypadkach zwrócone zostaną wszelkie kwoty, które mogą wynikać z

różnicy między kwotą wypłaconą przez te organy administracji publicznej lub zakłady ubezpieczeń a oficjalną wyceną.

Kwota kompensaty zostanie ustalona w oparciu o wyrządzoną szkodę (ciężkość obrażeń i rodzaj niepełnosprawności, który spowodowała, śmierć itd.).

Inne rodzaje pomocy:

- pomoc naukowa: jeżeli akt terrorystyczny wyrządzi szkody na osobie o szczególnym znaczeniu dla ucznia, jego rodziców lub opiekunów lub jeżeli szkody te spowodują niezdolność do wykonywania przez nich stałego zawodu;
- natychmiastowa pomoc psychologiczna i poradnictwo psychologiczne – zarówno dla ofiar, jak i członków ich rodzin;
- nadzwyczajna pomoc w celu zaspokojenia – w wyjątkowych sytuacjach – potrzeb osobistych lub rodzinnych ofiary, które nie są objęte zwykłą pomocą lub są nią objęte w zdecydowanie niewystarczającym stopniu.

Osoby uprawnione do pomocy:

- w przypadku uszczerbku na zdrowiu – osoby, które go doznały;
- w przypadku śmierci:
 - małżonek zmarłego;
 - konkubent, z którym zmarły pozostawał w konkubinacie przez co najmniej dwa lata;
 - konkubent, z którym zmarły miał dzieci;
 - rodzice zmarłego, jeżeli pozostawali na jego utrzymaniu. W przypadku braku rodziców – wnuki, rodzeństwo i dziadkowie zmarłego, którzy pozostawali na jego utrzymaniu – we wskazanym porządku;
 - w przypadku braku którejkolwiek z powyższych osób – dzieci zmarłego, a w przypadku ich braku – rodzice zmarłego, którzy nie pozostawali na jego utrzymaniu.

Co do zasady termin złożenia wniosku o kompensatę za szkody na osobie lub szkody materialne wynosi jeden rok, przy czym jego bieg rozpoczyna się z chwilą wyrządzenia szkody.

Urząd ds. Informacji i Wsparcia dla Ofiar Terroryzmu przy Krajowym Sądzie Karnym i Administracyjnym (Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo de la Audiencia Nacional) we współpracy z Dyrekcją Generalną ds. Wspierania Ofiar Terroryzmu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych udziela pomocy ofiarom terroryzmu w procesie ubiegania się o kompensatę: w uzyskaniu zaświadczeń stwierdzających prawomocność orzeczenia, nakazów niewykonania zobowiązań cywilnoprawnych oraz innych dokumentów wymaganych do rozpatrzenia wniosku o pomoc.

Czy przysługuje mi odszkodowanie, jeżeli sprawca nie został skazany?

Prawomocne orzeczenie kończące postępowanie karne, niepodlegające zaskarżeniu, musi stwierdzać, że śmierć, uszczerbek na zdrowiu oraz poważny rozstrój zdrowia fizycznego lub psychicznego stanowią umyślne przestępstwo z użyciem przemocy, w związku z czym orzeczenie musi nakładać na sprawcę obowiązek wypłaty odpowiedniego odszkodowania.

Aby uzyskać kompensatę, ofiara musi dołączyć do wniosku odpis prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie karne, niezależnie od tego, czy jest to wyrok, wyrok zaoczny, postanowienie o umorzeniu postępowania w związku ze śmiercią oskarżonego czy postanowienie o umorzeniu postępowania z innych przyczyn.

Kwota przyznanej kompensaty nie może w żadnym przypadku przekraczać kwoty odszkodowania zasądzonej w orzeczeniu.

Czy mam prawo do uzyskania doraźnej płatności w czasie oczekiwania na orzeczenie w sprawie odszkodowania?

Tymczasowa kompensata może zostać przyznana przed wydaniem prawomocnego orzeczenia sądowego kończącego postępowanie karne, jeżeli wykazane zostanie, że ofiara lub osoby uprawnione znajdują się w trudnej sytuacji finansowej.

O tymczasową kompensatę można się ubiegać w przypadku zgłoszenia zdarzenia właściwym organom lub wówczas, gdy w związku z tym zdarzeniem prowadzone jest z urzędu postępowanie karne.

■ Ostatnia aktualizacja: 24/06/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.